

ผู้ถูกกล่าวหาสิทธินำ “ทนายความ” หรือ “ที่ปรึกษา” เข้ามาในการสอบสวนวินัยได้หรือไม่

หลายท่านคงเคยได้ยินเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งสิทธิที่ปรากฏในภาพยนตร์ให้ผู้ต้องหาฟังว่า “คุณมีสิทธิที่จะไม่พูด เพราะทุกคำที่พูดจะถูกใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาล คุณมีสิทธิที่จะเรียกทนายความ หากคุณไม่มีทนาย ทางรัฐจะจัดหาให้ และคุณมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามใด ๆ” ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแก่ผู้กระทำความผิดอาญา และท่านเคยสงสัยหรือไม่ว่า ในทางปกครองเราสามารถนำทนายความเข้ามารับฟังการพิจารณาทางปกครองได้หรือไม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๓ กำหนดให้ “ในการพิจารณาทางปกครองที่คู่กรณีต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่คู่กรณีมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาทางปกครองได้”

สำหรับการดำเนินการทางวินัยนั้น เดิมกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (กฎหมายฉบับเดิม) มิได้กำหนดให้สิทธิดังกล่าวแก่ผู้ถูกกล่าวหา แต่กำหนดไว้ว่า “ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา... ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน...” กรณีจึงมีประเด็นว่าหากผู้ถูกกล่าวหาจะขอใช้สิทธินำทนายความและที่ปรึกษาเข้ามาในห้องสอบสวน โดยอาศัยหลักการตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้หรือไม่ ? ซึ่งในประเด็นนี้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยมีคำวินิจฉัยสรุปได้ว่า คำสั่งลงโทษทางวินัยถือเป็นคำสั่งทางปกครองเนื่องจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา การสอบสวนวินัยจึงถือเป็นการพิจารณาทางปกครองและผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจึงเป็นคู่กรณี ตามค่านิยมของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น เมื่อหลักเกณฑ์ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) เป็นหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เพราะผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคู่กรณีสามารถปกป้องสิทธิของตนได้ดีกว่า หากมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามาในกระบวนการสอบสวนทางวินัยที่ตนต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน จึงต้องนำมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับ

ต่อมาเมื่อสำนักงาน ก.พ. ได้มีการร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้นใช้แทน กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) จึงได้กำหนดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาไว้ใน ข้อ ๓๒ ให้ชัดเจนว่า “ในการสอบปากคำ ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบปากคำ เว้นแต่เป็นบุคคลซึ่งกรรมการสอบสวนที่ทำการสอบปากคำอนุญาต... หรือเป็นทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหา...”

เราอาจจะพูดได้ว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าวเป็นเหตุให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายและเป็นหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา

ที่มา : เรื่องเสร็จที่ ๒๐๕/๒๕๔๑